

עפ"ג 72115/01/23 - ישראל טורגמן נגד מדינת ישראל ע"י

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

עפ"ג 72115-01-23 טורגמן נ' מדינת ישראל ואח'

בפני המערער
כבוד השופטים ח' מאק-קלמנוביץ, מ' ליפשיץ-פריבס, מ' כדורי
ישראל טורגמן
ע"י ב"כ עו"ד דוד הלוי

נגד
מדינת ישראל ע"י ב"כ עו"ד אביעד דוויק
מפרקליטות מחוז ירושלים - פלילי

פסק דין

השופט מ' כדורי

לפנינו ערעור על גזר דינו של בית משפט השלום בבית שמש (כב' השופט א' איתן) מיום 19/12/2022 בת"פ 60646-11-21. הערעור מופנה כלפי חומרת עונש המאסר למשך 13 חודשים שהוטל על המערער.

הרקע:

1. המערער הורשע על פי הודאתו, שניתנה במסגרת הסדר טיעון, בעבירות של: אימים, לפי סעיף 192 בחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן "החוק"); תקיפת עובד ציבור, לפי סעיף 382א(א) בחוק; חבלה חמורה, לפי סעיף 333 בחוק; ותקיפה סתם, לפי סעיף 379 בחוק (יוער כי דבר הרשעת המערער בעבירה של תקיפה סתם נשמט מגזר דינו של בית המשפט קמא).

כמו כן צירף המערער כתב אישום מתוקן נוסף שהוגש נגדו בת"פ 5822-02-20 בבית משפט השלום בפתח תקווה, הודה בעובדות שפורטו בו והורשע בעבירות שיוחסו לו בגדרו: עבירה נוספת של אימים, לפי סעיף 192 בחוק; ועבירה של הפרת צו שנועד להגן על אדם, לפי סעיף 287(ב) בחוק (להלן: "כתב האישום הנוסף").

2. כעולה מעובדות כתב האישום המתוקן, המערער עבר את העבירות בהן הורשע יום אחר יום, בעת שנסע בקווי אוטובוס שונים בבית שמש מבלי ששילם עבור הנסיעות.

ביום 12/11/2021, במהלך נסיעתו באוטובוס, המערער החל להתפרע, קם ממקומו ופסע לכיוון הנהג, אנואר רג'בי (להלן: "הנהג"), שבלם את האוטובוס. המערער ניסה להכות את הנהג באמצעות ידיו, אולם הדבר לא עלה בידו בשל מחיצה שחצצה בינו לבין הנהג. המערער חבט במחיצה, אמר לנהג: "יא הומו יא קוקסניל, אני אוריד לך את המכנסיים, אני אזיין אותך", ירק לעברו מספר פעמים ופגע ברוקו בפלג גופו העליון.

למחרת, ביום 13/11/2021, ערכו מבקר האוטובוסים - טספאהון האדיגו (להלן: "המבקר"), ומתלמד בבקרת אוטובוסים - סרגיי פרוקלוב (להלן: "המתלמד"), ביקורת באוטובוס בו נסע המערער. בזמן שהמבקר פנה אל המערער על מנת לוודא ששילם עבור הנסיעה, אמר לו המערער שלא יתקרב אליו. לאחר שהמבקר פנה בשנית אל המערער, המערער נתלה על מוטות הברזל שבתקרת האוטובוס, התרומם באוויר ובעט בפניו של המבקר. המערער הוסיף והכה את המבקר במכת אגרוף לפניו. כתוצאה ממעשיו של המערער נשבר אפו של המבקר ונגרמו לו קילופי עור מדממים בלחי ימין ובאף. לאחר מכן, בעת שהמערער ניסה לברוח מהמקום, הוא דחף את המתלמד שניסה לעצור בעדו. כתוצאה מכך נחבט המתלמד בגבו.

3. על פי עובדות כתב האישום הנוסף, בעת שהמערער ובת זוגו היו בהליכי גירושין ולאחר סכסוך שהתגלע ביניהם, המערער שלח לה הודעות קוליות מאיימות החל מיום 15/8/2019 בשעה 21:24 ועד ליום 16/8/2019 שעה 02:12. בין היתר אמר המערער לבת זוגו:

"תשמעי טוב יא בת זונה";

"תשמעי טוב יא בת זונה יא בת אלף זונות, את אומרת לי שמע, מזמינה אותי לבית משפט למה אני לא רוצה לראות את הילדה וכשאני אומר לך אני רוצה לראות את הילדה את אומרת לי אני לא נותנת לך לראות את הילדה. תשמעי טוב יא בת שרמוטה יא בת זונה, תקשיבי טוב אני הולך להשאיר אותך גלמודה בעולם, אם אני לא ארצח לך את המשפחה אחד אחד אני בן אלף זונות אני אשאיר אותך גלמודה יא בת שרמוטה, אבל אני אזיין אותך יא בת זונה יא בת שרמוטה אני אשאיר אותך גלמודה יא בת זונה";

"תיכף אני בא אלייך תיכף עוד מעט את תראי עוד מעט";

"תשמעי טוב יא בת זונה יא בת שרמוטה אם את לא עונה לי לטלפון את אומרת לי איפה את עכשיו אני הולך אני רוצח את ההורים שלך היום את שומעת מה אני אומר לך? אם את לא עונה לי עכשיו לטלפון אומרת לי איפה את עכשיו אני הולך אני רוצח את ההורים שלך שתהיי בעניין";

"כדאי לך מהר מהר לענות לי לטלפון או שאני נכנס לך לבית עושה לך (מילה לא ברורה) במשפחה יא בת שרמוטה";

"תשמעי טוב נשמה אני נותן לך צ'אנס אחרון אני בכניסה לבית שלך, או שאת עונה ואומרת לי איפה את נמצאת או שאני נכנס לך לבית".

בהמשך למתואר לעיל, ביום 18/8/2019 ניתן על ידי כבוד השופטת מירה רום פלאי צו הרחקה נגד המערער. בצו נאסר על המערער להיכנס או להתקרב לבית הוריה של בת זוגו, להטריד אותה בכל דרך ובכל מקום, כולל באמצעות הטלפון או באמצעות הודעות כתובות בכל מדיה אפשרות.

המערער הפר את הצו, התקשר לבת זוגו שלוש פעמים, באחת מהן גם שוחח איתה.

4. בהתאם להסדר הטיעון ולבקשת הצדדים, הופנה המערער לשירות המבחן קודם הטיעונים לעונש. בתסקיר מיום 28/7/2022 עמד שירות המבחן על נסיבותיו האישיות, המשפחתיות, הכלכליות, הבריאותיות, החינוכיות והנורמטיביות של המערער.

שירות המבחן ציין כי לדברי המערער הוא הפסיק את השימוש בסמים לפני מספר שנים בכוחות עצמו, וכי בדיקות לגילוי שרידי סם שנערכו לו נמצאו נקיות.

עוד צוין בתסקיר כי המערער הורשע בעבר בעבירה של תקיפה סתם, בגינה נדון לעונש של מאסר על תנאי. המערער מקבל על עצמו אחריות מילולית בלבד לביצוע העבירות, אינו מביע חרטה על מעשיו, מקטין מחומרתם ומהשלכתם על נפגע העבירה וטוען כי לא גרם לו כל נזק. להתרשמות שירות המבחן, המערער מתקשה להבין את הקשר בין מעשיו לבין השלכותיהם, אינו מביע אמפתיה לנפגעי העבירה, עסוק במחירים אותם הוא משלם כתוצאה ממעשיו ומתקשה להבין את השלכות הפגיעה על סביבתו. המערער בעל דפוסי התנהגות אימפולסיביים, מתקשה בוויסות דחפיו במצבי לחץ ומשבר, מתקשה לבחון באופן ביקורתי את התנהלותו הבעייתית, נוטה להשליך את האשמה במצבו על גורמי חיצון, אינו מצליח לפרש סיטואציות יומיומיות באופן יעיל, חש תוקפנות ותחושת דריכות באופן שגורם לו להתפרצויות אלימות ומתקשה לראות את חומרת מעשיו. על אף כל זאת, המערער שלל כל נזקקות טיפולית ומסר שאינו מעוניין בהליך טיפולי כלשהו.

שירות המבחן ציין עוד, כי מעצר המערער גרם לו למשבר, הוא חושש לחזור לבית הסוהר ומביע שאיפה מילולית לניהול אורח חיים תקין.

בסופו של דבר מצא שירות המבחן כי קיימת מסוכנות ברמה גבוהה להישנות עבירות בהיעדר טיפול, נמנע מהמלצה טיפולית והמליץ להטיל על המערער ענישה מוחשית של מאסר בעבודות שירות לתקופה ארוכה, מאסר על תנאי ופיצוי לנפגעי העבירה.

5. בדיון שהתקיים בבית המשפט קמא ביום 9/11/2022, לאחר שהתקבל תסקיר המבחן, פנה בית המשפט למערער והמליץ לו לפנות בשנית לשירות המבחן. המערער סירב והודיע: "**אני לא מעוניין להשתלב בטיפול**".

גזר דינו של בית המשפט קמא:

6. בית המשפט קמא עמד בגזר דינו על כך שהמערער פגע במעשיו בערכים מוגנים שעניינם שמירה על תחושת הביטחון האישי ושלמות גופו של אדם, כיבוד שלטון החוק ורשויות החוק ועבודתם התקינה של שליחי הציבור. עוד נקבע כי במעשי העבירה המפורטים בכתב האישום הנוסף המערער פגע בערכים של זכותו של כל אדם לשמירה על בטחונו האישי, זכותן של נשים לחוש מוגנות ושלטון החוק.

7. בית המשפט קמא קבע בגזר דינו, כי מידת הפגיעה בערכים המוגנים היא משמעותית. לעניין זה ציין כי נפגע העבירה הוא עובד ציבור הפועל על פי דין, כי נגרם לו נזק חמור, כי אופן פעולה של המערער יכול ללמד על כוונתו להגדיל את אפקט הפגיעה במתלונן - כאשר הוא כיוון את רגליו ישירות אל עבר פניו של המתלונן.

אשר לעבירות בכתב האישום שצורף, עמד בית המשפט קמא על כך שהמערער הפנה איומים משמעותיים לפגיעה בבת זוגו ובמשפחתה, וקבע כי תוכנם של הדברים וצבר האיומים מבססים רף חומרה גבוה. בנוסף, המערער הפר צו שיפוטי שנועד להגן על בת זוגו מפני איומים בדיוק.

8. בית המשפט קמא הדגיש כי: "**בין שני כתבי האישום מפריד פרק זמן שאינו קצר, ואולם קו אחד מחבר ביניהם, הנוגע באופן התנהלות הנאשם, חסר רסן ונעדר מעצורים**".

9. בגזר הדין נקבעו שלושה מתחמי ענישה: **בנוגע לעבירות שהמערער עבר כלפי הנהג נקבע**, כי מתחם הענישה נע בין צו שירות לתועלת הציבור לבין שישה חודשי מאסר. **אשר לעבירות שהמערער עבר כלפי בת זוגו נקבע מתחם ענישה שנע בין מספר חודשי מאסר בודדים לבין שמונה חודשי מאסר**. מתחם ענישה שלישי, **בנוגע לכלל מעשי העבירה בהם המערער הורשע**, בשני כתבי האישום, נקבע כנע בין 12 חודשי מאסר בפועל לבין 32 חודשי מאסר בפועל. לא נקבע מתחם ענישה בהתייחס לעבירות שנעברו כלפי המבקר והמתלמד.

10. לצורך קביעת העונש המתאים למערער בתוך מתחם הענישה שנקבע, שקל בית המשפט קמא את גילו של המערער, הודאתו, הרשתתו הקודמת בעבירה של תקיפה סתם משנת 2016 בגינה הוטל עליו עונש של מאסר על תנאי, פרק הזמן שחלף מאז האירועים שבכתב האישום הנוסף, העובדה שבינתיים הוא ובת זוגו התגרשו, הערכת הסיכון הגבוהה בעניינו, הימנעותו מליטול אחריות על מעשיו ולקבל עליו להשתלב בהליך טיפולי, פרקי הזמן בהם שהה במעצר מאחורי סורג ובריח ובתנאים מגבילים, עמדתו בנוגע לריצוי עונש של מאסר בפועל, מצבו של המבקר - נפגע עבירה, והנזקים שנגרמו כתוצאה מן

העבירה. בהתחשב בכלל השיקולים האמורים מצא בית המשפט קמא כי העונש המתאים למערער עומד על השליש התחתון של מתחם העונש ההולם.

11. לאור כל האמור הטיל בית המשפט קמא על המערער את העונשים הבאים: מאסר בפועל למשך 13 חודשים, בניכוי תקופת מעצרו; מאסר על תנאי מדורג ופיצוי בסך ₪ 10,000 למבקר.

תמצית טענות המערער בערעור:

12. כאמור, המערער מלין נגד עונש המאסר שהוטל עליו, ומבקש לבטלו או, לכל הפחות, "לצמצמו באופן דרסטי", כלשונו.

13. לטענת המערער, הניסיונות שנעשו בבית המשפט קמא לשכנעו להשתלב בהליך טיפולי לא צלחו ממספר נימוקים. הטעם עיקרי לכך, כך נטען, הוא מצבו הקוגניטיבי וחוסר הבנתו להשלכות שיהיו לסירובו. בנוסף, המערער חש עייפות בשל הימשכות ההליך וביקש להביאו לידי סיום ולהותיר את העניין מאחוריו. עתה, נוכח חומרת העונש שהוטל עליו, המערער מבין ששגה בהחלטתו, והוא מבקש לחזור בו ולהשתלב בהליך טיפולי. המערער מבקש כי יוגש תסקיר עדכני בעניינו בטרם יינתן פסק הדין בערעור שהגיש.

14. המערער טוען, כי מתחם הענישה שקבע בית המשפט קמא מחמיר יתר על המידה, ואינו עולה בקנה אחד עם מדיניות הענישה הנוהגת. לעמדתו, הרף התחתון של מתחם העונש ההולם עומד על עונש מאסר בדרך של עבודות שירות. משכך, היה על בית המשפט קמא לאמץ את המלצת שירות המבחן ולהטיל עליו עונש כאמור.

15. המערער מדגיש בטיעונו, כי כיוון שהוא לא ריצה מעולם עונש של מאסר בפועל לא היה מקום להטיל עליו מאסר ממושך.

16. עוד טוען המערער, כי בגזר הדין לא ניתן משקל של ממש לעובדה שהוא שהה במעצר במשך כשלושה חודשים ולאחר מכן תקופה ארוכה במעצר בית. כמו כן, לא ניתן המשקל הראוי לנסיבותיו האישיות, ובמיוחד לעברו הפלילי ה"מינורי ביותר" כלשונו.

17. בפתח הדיון בערעור שהתקיים ביום 13/6/2023 הודיע המערער, כי בסיועו של הסנגור הוא פנה למרכז התחלה חדשה, במטרה להשתלב בהליך טיפולי. במערער הגיש מסמך שכותרתו "סיכום בדיקת התאמה לטיפול" שנערך על ידי מרכז התחלה חדשה, ונחתם על ידי שלושה חברי צוות: קרימינולוגית יישומית, עו"ס קליני וקרימינולוגית שיקומית. על פי האמור במסמך, הבודקת התרשמה כי האינטליגנציה של המערער תקינה, וכי ניתן ורצוי לשלבו בהליך טיפולי מותאם לצרכיו. בהתאם, החל מיום 7/5/2023

שולב המערער, במסגרת המרכז, בקבוצה טיפולית למניעת אלימות. הוא מגיע בקביעות למפגשים המתקיימים אחת לשבוע ומשתף פעולה. מדיווחים שנמסרו למרכז על ידי בני משפחתו של המערער עולה רושם של מצב נפשי מורכב ומעורר דאגה רבה, וקיים חשש שמאסרו יחמיר את מצבו הנפשי. מחברי המסמך ממליצים להמיר את העונש שהוטל על המערער לעונש מאסר בדרך של עבודות שירות, ולהמשיך את הטיפול בו.

18. לאחר ששמענו את טיעוני המערער, הבהרנו את עמדתנו לפיה אין הצדקה לקבלת הערעור. בעקבות זאת ביקש המערער להפנותו לבדיקה פסיכיאטרית קודם שיינתן פסק הדין. לעניין זה נטען, כי גם בתסקיר שירות המבחן צוין שהמערער יעבור בדיקה פסיכיאטרית.

19. לא ביקשנו את תגובת המשיבה לערעור.

דין ומסקנות:

20. ערעור זה אין בו ממש, ומוטב היה אלמלא היה מוגש.

מתחם העונש ההולם:

21. מעשי אלימות אינם אך מכוערים ומטרידים, אלא גם בעלי השלכות שליליות משמעותיות, מזיקות ורחבות טווח. אלימות גורמת לפגיעה בערכים מוגנים במספר מעגלים. במרכז נמצא, כמובן, הנפגע הישיר ממעשיו של העבריין האלים. ברם, גלי ההדף של מעשי האלימות ממשיכים ופוגעים בסביבה, במרחב הציבורי ובחברה בכללותה. ככל שעוצמת האלימות גוברת, ככל שחומרתה עולה וככל שעולה מספר הנפגעים הישירים ממנה, כך עולה מידת הפגיעה הנובעת ממנה, מתעצמות ההשלכות של גלי ההדף שהיא גורמת ומתרחב מעגל כלל הנפגעים ממנה.

הנזק שנגרם לנפגע הישיר מעבירת האלימות גורם להטלת אימה על סביבתו, ולהגבלת צעדיו של מי שמצוי במרחב בו ננקטה האלימות - בין אם מדובר במרחב משפחתי, מקצועי, ציבורי או אחר. מעשי אלימות מציתים אנרכיה, פוגעים בשלום הציבור ומונעים ממנו לממש במלואם את זכויותיו הבסיסיות. כפועל יוצא מכך, האלימות מכרסמת ביסודותיה הבסיסיים ביותר של החברה.

22. על רקע האמור, בית המשפט העליון חזר וקבע, כי עבירות אלימות מחייבות ענישה מחמירה, שתיתן ביטוי ממשי הן להרתעת היחיד והן להרתעת הרבים. כך נקבע ביחס לכל אחד מסוגי האלימות בהם נקט המערער:

בנוגע לגבר אלים המבקש להשליט את מרותו על בת זוגו, בין היתר באמצעות איומים, מתוך אדנות

ומבלי לכבד את זכותה לאוטונומיה, ראו למשל: ע"פ 5760/14 פלוני נ' מדינת ישראל, 3/6/2015; רע"פ 149/19 פפיאשוילי נ' מדינת ישראל, 10/1/2019; ע"פ 6968/16 אודי גרני נ' מדינת ישראל, 22/5/2018; רע"פ 6979/22 דודקה נ' מדינת ישראל, 30/10/2022.

לעניין התנהלות בריונית ואלימה במרחב הציבורי, ראו למשל: ע"פ 6336/16 מדינת ישראל נ' חבושה, 28/12/2017; ע"פ 5806/22 מדינת ישראל נ' גריפאת, 20/11/2022; ע"פ 8965/18 מחאג'נה נ' מדינת ישראל, 3/11/2019; רע"פ 7645/20 כהן נ' מדינת ישראל, 18/11/2020.

בנוגע לעבירות אלימות כלפי עובדי ציבור במהלך מילוי תפקידם, ראו למשל: רע"פ 5579/10 קריה נ' מדינת ישראל, 2/8/2010; רע"פ 7398/15 רחמימוב נ' מדינת ישראל, 6/11/2015.

23. אכן, כפי שטען המערער בערעורו, בעבירות בהן הורשע קיימת ענישה מגוונת, גם כזו שאינה כוללת רכיב של מאסר בפועל. אולם, הפסיקה כבר עמדה על כך שבקביעת מתחם ענישה על בית המשפט להתחשב לא רק בסוג העבירה, אלא גם בנסיבות בהן היא נעברה ובמידת האשם של הנאשם. לכן, סביר שבנוגע לאותה עבירה יקבעו מתחמי ענישה שונים, הנגזרים מהנסיבות השונות (ראו: ע"פ 1127/13 גברזוגי נ' מדינת ישראל, 15/1/2014; ע"פ 200/13 ברמן נ' מדינת ישראל, 5/2/2014).

במקרה שלפנינו, בכל אחד מהאירועים שבגינם המערער הורשע ננקטו על ידו מעשי אלימות המצויים ברף גבוה יחסית של העבירות הרלבנטיות.

כך לעניין הרשעתו בעבירה אחת של איומים בגין סדרה של איומים חמורים ביותר אותם הפנה כלפי זוגתו. במהלך פרק זמן של כחמש שעות המערער הפנה לבת זוגו דרישות חוזרות ונשנות לפעול לפי דרישותיו, לענות לשיחותיו הטלפוניות ולומר לו היכן היא נמצאת. המערער חזר ואיים עליה שאם לא תעשה כן הוא ירצח את בני משפחתה "אחד אחד" כלשונו, יותיר אותה גלמודה ויכנס לביתה. המערער לא הסתפק בכך, אלא הוסיף חטא על פשע והתעלם מצו בית המשפט שניתן במטרה להגן על בת זוגו ואסר עליו להטרידה.

כך גם בנוגע לאירוע בו המערער איים בגסות רבה על נהג האוטובוס בו נסע, ירק עליו ופגע בו ברוקו מספר פעמים ואף ניסה להכותו. המערער כילה את זעמו במחיצה שהותקנה בסמוך לנהג ולא בנהג עצמו, רק מכיוון שבשל המחיצה נמנע ממנו להכות את הנהג. כזכור, התנהגותו בריונית ואלימה זו של המערער ננקטה על ידו לאחר שהוא לא טרח לשלם עבור הנסיעה, התפרע באוטובוס, קם ממקומו ופסע לכיוון הנהג.

כך במיוחד באירוע הנוסף שהתרחש למחרת היום, גם הפעם בנסיבות בהן המערער לא שילם עבור הנסיעה. המבקר העז שלא להיענות לדרישת המערער שלא להתקרב אליו, אלא מילא את מלאכתו ושב

ופנה למערער על מנת לוודא ששילם עבור הנסיעה. תגובתו האלימה והברוטלית של המערער לא אחרה לבוא. המערער בעט בפניו של המבקר, תוך שהוא נתלה על מוטות ברזל שבתקרת האוטובוס, ולאחר מכן הכה באגרוף בפניו. כפי שתיאר בית המשפט קמא בגזר דינו: "**אופן פעולה זה יכול ללמד על כוונה מצד הנאשם להגדיל את אפקט הפגיעה במתלונן, כאשר הוא מכוון את רגליו ישירות אל עבר פניו של המתלונן**". תקיפתו האלימה של המערער גרמה לשבר באפו של המבקר ולקילופי עור מדממים בלחי ובאף. ללא כל הצדקה, המבקר לא שב לביתו בשלום בסופו של יום עבודתו, אלא נפגע בצורה קשה ונזקק לטיפול רפואי, רק בשל כך שפנה למערער כנדרש ממנו במסגרת תפקידו. המערער לא הסתפק בכך, ובמהלך מנוסתו תקף גם את המתלמד ודחף אותו כך שהוא נחבט בגבו.

לא קשה לתאר את עוצמת הפגיעה וההשפלה שחשו קורבנותיו של המערער, את האימה שהטיל עליהם ואת הפגיעה בתחושת הביטחון שנגרמה להם וליתר הנוסעים באוטובוסים בעקבות מעשיו של המערער.

24. זאת ועוד. נראה כי בהימנעותו של בית המשפט קמא לקבוע מתחם ענישה נפרד בנוגע לעבירות שהמערער עבר כלפי המבקר והמתלמד, הוא הקל עם המערער הקלה של ממש. מכל מקום, בהינתן הנסיבות שפורטו לעיל ומדיניות הענישה הנהוגה, כפי שפירט בית המשפט קמא בגזר דינו, מתחם העונש הכולל שנקבע אינו נוטה לחומרה.

העונש המתאים למערער:

25. המערער, אשר אך לפני שנים ספורות הורשע בעבירת אלימות קודמת, נקט הפעם ברצף של מעשי אלימות, שחומרן הלכה ועלתה. המערער עבר מאיומים לתקיפה, ומתקיפה לתקיפה הגורמת חבלה חמורה.

26. תסקיר שירות המבחן שהוגש לבית המשפט קמא מלמד, כי המערער לא קיבל על עצמו אחריות למעשיו. המערער אמנם הודה בבית המשפט במיוחס לו. אולם הודאה אין משמעה נטילת אחריות. כפי שהובהר בפסיקה:

"לא בכדי שקד המחוקק, ויצר הבחנה ברורה בין נטילת האחריות של נאשם על מעשיו (סעיף 40א(4) לחוק העונשין), לבין שיתוף הפעולה של הנאשם עם רשויות אכיפת החוק (סעיף 40א(6) לחוק העונשין). אכן, הודאת הנאשם יכולה, בנסיבות מסוימות, להוות אינדיקציה לנטילת אחריות, אך האחרונה אינה נובעת בהכרח מהראשונה; לשון אחר, הודאה היא אמנם תנאי הכרחי לנטילת אחריות, אך אינה תנאי מספיק."

(ע"פ 3265/22 פלוני נ' מדינת ישראל, 2/11/2022)

כיוון שהמערער לא הביע חרטה על מעשיו, הקטין מחומרתם, טען כי לא נגרם למתלונן כל נזק, לא מביע אמפתיה לנפגעי העבירות, מתקשה לראות את השלכות מעשיו על סביבתו ועסוק במחירים אותם הוא משלם, אין בהודאתו כדי ללמד על קבלת אחריות.

27. מהאמור לעיל עולה מסקנה ברורה בדבר אופיו האלים של המערער. המערער התנהל באופן בריוני ומטיל מורא, תוך אדישות מוחלטת לנזקים שהוא גורם, הן לנפגעי העבירה הישירים והן לחברה בכללותה. מצב דברים זה מחדד את הצורך בהרתעתו מפני חזרה על התנהגות דומה בעתיד.

28. חרף הימנעותו של המערער מלקבל עליו אחריות למעשיו, הימנעותו מלהתאמץ ולחזור למוטב והימנעותו מלפעול לתיקון נזקי העבירה ולפיצוי על הנזקים שגרם, מצא בית המשפט קמא לקבוע את עונשו קרוב מאוד לרף התחתון של מתחם העונש ההולם. בכך העניק בית המשפט קמא את המשקל המרבי האפשרי לכלל השיקולים לקולה, כולל הודאתו של המערער, נסיבותיו האישיות ועברו הפלילי "המינורי", כלשון ההגנה. יותר מכך - אי אפשר.

29. עונש של מאסר בדרך של עבודות שירות אינו מתאים למערער.

ראשית, תקופת המאסר המתאימה שהוטלה עליו ארוכה מזו שניתן לרצות בדרך של עבודות שירות.

שנית, האפשרות לריצוי מאסר בפועל בדרך של עבודות שירות אינה זכות קנויה (רע"פ 551/23 פלוני נ' **מדינת ישראל**, 30/1/2023). מדובר בפריווילגיה שניתנת לנאשם, בין היתר, משיקולי שיקום, והמאזנת בין הצורך להטיל עליו עונש מאסר בפועל לבין הרצון לסייע בשיקומו בנסיבות המתאימות (ראו: ע"פ 6040/18 פלוני נ' **מדינת ישראל**, 2/10/2019; רע"ב 2955/11 **אזבארגה נ' שירות בתי הסוהר**, 8/5/2011). המערער, שהצהיר לפני בית המשפט קמא כי הוא לא מעוניין להשתלב בטיפול ולהשתקם, לא זכאי לפריווילגיה האמורה.

בקשות המערער להפניה לשירות המבחן ולבדיקה פסיכיאטרית:

30. לא מצאנו להיעתר לבקשת המערער להפנותו לשירות המבחן פעם נוספת במסגרת הערעור, מהנימוקים הבאים.

ראשית, בית המשפט קמא נקט עם המערער באורך רוח, ביקש לסייע בידו והמליץ לו לפנות בשנית לשירות המבחן בטרם ישמעו הטיעונים לעונש. המערער דחה את המלצת בית המשפט קמא והשיב: "אני לא מעוניין להשתלב בטיפול". הליך הערעור לא נועד לשמש מקצה שיפורים לבעל דין, ולא לאפשר לו לשנות את דעתו לאחר סיום ההליך בערכאה הדיונית.

שנית, כפי שטוען המערער בערעורו, הבנתו כי עמדתו בבית המשפט קמא היתה שגויה אינה נובעת מהפנמה, או ראשית הפנמה, של חומרת מעשיו והפסול שבהם, או רצון כן להשתלב בטיפול ולהשתקם. הבנתו זו נובעת, כנטען על ידו, "נוכח גזר הדין הקשה שהתקבל בעניינו". ובכן, נאשם אינו זכאי לבחור אופן התנהלות מסוים בערכאה הדיונית, להמתין לתוצאה שתנבע ממנה, ואם זו לא תישא חן בעיניו, לבקש לחזור בו ולנקוט בדרך אחרת במהלך הערעור.

שלישית, המערער מבסס את טענתו, לפיה הוא מצוי בראשיתו של הליך טיפולי, על האמור במסמך שנערך מטעמו על ידי מרכז "התחלה חדשה". על פי האמור במסמך זה, ובניגוד למסקנת שירות המבחן, ניתן ורצוי לשלב את המערער בטיפול. בנוסף, בניגוד לקביעתו של בית המשפט קמא, רצוי להמיר את עונשו של המערער לעונש מאסר בדרך של עבודות שירות. ברם, הלכה היא כי ברגיל אין לתת משקל לתסקיר פרטי מטעמו של נאשם, אלא לתסקירו של שירות המבחן, ששיקוליו נוטים להיות מקצועיים, אובייקטיביים ואחידים (ע"פ 6032/16 לוי נ' מדינת ישראל, 23/7/2017).

רביעית, גם אם היה מקום לקבל את טענת המערער בדבר ראשיתו של הליך טיפולי, לא היה בכך כדי לשנות את התוצאה ולהטיל עליו עונש החורג לקולה ממתחם העונש ההולם. כפי שכבר נפסק, חריגה ממתחם הענישה תיעשה רק במקרים חריגים, בבחינת יוצא מן הכלל, כאשר סיכויי שיקום מובהקים מצדיקים זאת. על מנת להעריך את סיכויי השיקום יש לשקול, בין היתר, את המוטיבציה שהפגין האדם שהורשע להשתקם; הליך של גמילה מהתמכרות שהוא עובר; השתלבות מוצלחת בהליכים טיפוליים שונים; אינדיקציות לשינוי עמוק בהתנהגות ובדרך החשיבה; הבעת חרטה כנה על המעשים והפגנת אמפתיה כלפי נפגעי העבירה. יחד עם זאת הודגש, כי גם אם איזה מהשיקולים מתקיים, אין בכך כדי להביא מניה וביה לחריגה ממתחם הענישה, שכן שיקול השיקום אינו עומד לבדו בעת גזירת העונש (ראו: ע"פ 126/22 מדינת ישראל נ' פלוני, 27/4/2022; ע"פ 3728/22 מסאלחה נ' מדינת ישראל, 9/8/2022; ע"פ 1229/19 סלומינסקי נ' מדינת ישראל, 1/7/2019). הנה כי כן, יש לשקול בעניינו של המערער את חוסר המוטיבציה שהפגין להשתלב בשיקום, הימנעותו מלקבל על עצמו אחריות למעשיו, להביע חרטה כנה ולגלות אמפתיה לנפגעי העבירה, ואת היעדרן של אינדיקציות לשינוי עמוק בהתנהגותו ובדרך חשיבתו. עוד יש לשקול את חומרת מעשי העבירה בנסיבותיהם, כפי שפורט לעיל. בהינתן השיקולים האמורים, הליך טיפולי הנמצא בראשיתו לא מצדיק חריגה ממתחם העונש ההולם.

31. מהנימוקים האמורים אנו דוחים גם את בקשת המערער להפנות אותו בשלב זה לבדיקה פסיכיאטרית. הצעת שירות המבחן למערער להיבדק על ידי פסיכיאטר לא עלתה לצורך בחינת אחריותו לעבירות שעבר, אלא כחלק מהליך טיפולי-שיקומי שנישקל לבנות עבורו, וכאמור נשלל על ידו. יודגש כי לא נשמעה מצד ההגנה כל טענה בדבר אחריותו של המערער למעשיו, לא בבית המשפט קמא ולא בערעור. לאחר שהמערער בחר שלא להשתלב בטיפול, ולאחר שדחינו את בקשתו להפנותו לשירות המבחן בשלב הערעור, לא מצאנו כי קיים צורך בעריכת בדיקה פסיכיאטרית בעניינו.

32. ויודגש, אין בגזר הדין שניתן נגד המערער כדי למנוע ממנו להשתלב בהליך טיפולי על מנת לשנות את

דרכו ולרסן את האלימות שבו. אם המערער אכן מפנים את הצורך בשינוי בהתנהלותו ונחוש להשתקם, לא ימנע ממנו לעשות כן במהלך מאסרו ולאחר שחרורו. יפים לעניין זה הדברים שנאמרו בע"פ 2421/21 ברמי נ' מדינת ישראל, 7/7/2022:

"תהליך שיקומי" אינו יכול לשמש כמילת קסם, שהנוקב בה זוכה באופן אוטומטי להקלה בעונש, בשל החשש לפגיעה בתהליך זה. ככל שהשיקום הוא תהליך משמעותי שיש להתחשב בו - ויש לקוות כי אלו הם פני הדברים בענייננו - עונש המאסר לא ימוטט אותו, והתהליך ימשך בבית הסוהר, ואף לאחר השחרור. מסופקני, אם תהליך שיקום שיתמוטט בקלות, בעקבות עונש מאסר לתקופה קצרה, הוא כזה שראוי ליתן לו משקל ממשי בקביעת העונש."

סיכום ותוצאה:

33. בהתחשב במכלול השיקולים שיש לשקול בגזירת עונשו של נאשם, העונש שהוטל על המערער אינו חמור כלל וכלל. לא נפלה טעות בגזר הדין, לא כל שכן טעות המצדיקה את התערבות ערכאת הערעור.

אשר על כן, הערעור נדחה.

34. המערער יתייצב לריצוי מאסרו בבית המעצר ניצן ברמלה ביום 30/7/2023 עד לשעה 9:00, או על פי החלטת שב"ס, כשברשותו תעודת זהות או דרכון. על המשיב לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיזן מוקדם, עם ענף אבחון ומיזן של שב"ס בטלפונים: 074-7831077, 074-7831078, ולהתעדכן באתר האינטרנט של שב"ס, ברשימת הציוד הראשוני שניתן להביא בעת ההתייצבות.

המזכירות תמציא את פסק הדין לצדדים.

ניתן היום, ט' תמוז תשפ"ג, 28 יוני 2023, בהעדר הצדדים.

חגית מאק-קלמנוביץ, שופטת מרים ליפשיץ פריבס, שופטת מרדכי כדורי, שופט